

Výzkumný ústav
lesního hospodářství
a myslivosti, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Dvoufázová obnova má pozitivní vliv na budoucí stabilitu lesa

Strnady – 22. února 2017 – Pro obnovu lesa poničeného přírodními živly je velice vhodný alternativní způsob pěstování, tzv. dvoufázová obnova. Spočívá v principu využití přípravných dřevin, které postupně upraví málo příznivé růstové podmínky a následně umožní snazší vnášení cílových dřevin. Rychlý růst přípravných dřevin v mládí i schopnost odrůstat v podmínkách kalamitních holin zajišťuje vytvoření porostního zápoje, a tím vytvoření příznivějších růstových podmínek, do kterých může být vnášena cílová dřevina v časovém odstupu.

Na výzkumu využití dvoufázové obnovy lesa na kalamitních holinách se podílel tým složený z odborníků na pěstování lesa z Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., VS Opočno, Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze a Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně.

Výsledkem je certifikovaná metodika s podrobným popisem postupů obnovy. Využít v praxi ji mohou vlastníci lesa v celé České republice (LČR s. p., VLS s. p., městské lesy, ale i další subjekty). Metodika vznikla díky podpoře projektu KUS „Stabilizace lesních ekosystémů vyváženým poměrem přirozené a umělé obnovy lesa“.

Dosavadní postupy obnovy lesa na kalamitních holinách využívaly zejména umělou obnovu cílových dřevin, případně v kombinaci s přirozenou obnovou (kombinovaná obnova). Jednorázová obnova kalamitních holin ale vede znovu k tvorbě plošně rozsáhlých, stejnověkých porostů s omezenou výškovou diferenciací, které

Častým jevem provázejícím vznik porostů přípravných dřevin z přirozené obnovy je jejich nepravidelná hustota; foto archiv VÚLHM

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

nemohou do budoucna zajistit odpovídající stabilitu a vitalitu nově vytvářených porostů s ohledem na očekávané klimatické změny a s tím spojená rizika opakování kalamit.

Přípravné porosty byly v minulosti využívány zejména v horských polohách v souvislosti s obnovou lesa na holinách po imisních těžbách. **Nově vytvořený porost přípravných dřevin omezí nepříznivé působení prostředí holiny a vytvoří příznivější stanovištní a růstové podmínky pro vnášení a odrůstání dřevin cílových.**

Les přípravný je přípravným stadiem pro přechodný a závěrečný les. Od přípravného porostu se očekává rychlé vytvoření porostního zápoje, a tím snížení extremity klimatu holých ploch (omezení přímého slunečního záření, teplotních extrémů, snížení rychlosti proudění větru), omezení konkurence buřeně, udržení nebo zlepšení podmínek svrchních půdních vrstev (úprava vodního režimu, prokořenění, snížení rizika eroze půdy). V současné době zároveň stoupá význam přípravných porostů jako zdrojů potenciálně využitelné dřevní biomasy. Nejčastěji se v podmínkách ČR jedná o **břízu, jeřáb, olši, topol, vrbu a modřín, na konkrétních stanovištích i smrk a borovici.**

O využití dvoufázové obnovy musí lesní hospodář (nebo vlastník) rozhodnout záhy po vzniku kalamitní holiny. Nutnou podmínkou realizace je povolení výjimek ze zákonných požadavků orgánem státní správy lesů. **Hlavní očekávanou výhodou dvoufázové obnovy je snazší vnášení citlivých dřevin cílové druhové skladby v časovém odstupu pod ochranou přípravného porostu a s tím spojené nižší náklady na obnovu a následnou péči. Náklady na založení přípravného porostu jsou zpravidla výrazně nižší z důvodu využití značného přirozeného potenciálu přípravných dřevin se samovolně obnovit.**

Přípravný porost s dominancí břízy vzniklý přirozenou obnovou; foto archiv VÚLHM

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Dvoufázová obnova s využitím pionýrských dřevin je potenciálně možná na většině lesních stanovišť ČR. Ve vyšších horských polohách má dvoufázová obnova kvůli limitujícím klimatickým poměrům své uplatnění pouze ve výjimečných případech (např. důvody ochrany přírody apod.) a nelze očekávat její ekonomickou efektivitu.

Vznik kalamitních holin a obtíže s jejich obnovou jsou v současnosti aktuálním problémem, který musí vlastníci a správci lesa často i s nemalými obtížemi řešit. Možnost obnovy těchto holin nebo alespoň jejich části pomocí dvoufázové obnovy s využitím přípravných dřevin může být pro vlastníky lesa výhodná a zajímavá.

Ročně se v ČR vykazuje cca 20 tis. hektarů umělé obnovy lesa. Podíl obnovy na kalamitních holinách není v každém roce stejný, ale zhruba lze kalkulovat, že je v rozsahu do 20 % ročně. Krycí efekt přípravných porostů je na kalamitních holinách téměř nezbytný pro úspěšné vnášení citlivých stínomilných dřevin (buk, jedle), které na volných plochách špatně odrůstají. Jiným důležitým faktorem je působení přípravného porostu na stanoviště a další složky lesních ekosystémů. Většina dřevin, které lze využít pro tvorbu přípravných porostů, má meliorační vliv na půdu. **Využití postupů dvoufázové obnovy při obnově lesa na kalamitních plochách bude mít významné pozitivní dopady na obnovení stability lesa, ale následně bude mít i vysoký společenský a ekonomický efekt nejen při plnění produkční funkce, ale i významných funkcí mimoprodukčních.**

Certifikovaná metodika s podrobnostmi, včetně popisu postupů při dvoufázové obnově lesa, je ke stažení zde: http://www.vulhm.cz/sites/files/Informatika/Metodiky/LP_10_2016c.pdf

Kontaktní údaje: Ing. Jiří Souček, Ph.D., e-mail: soucek@vulhmop.cz, Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., VS Opočno, Na Olivě 550, 517 73 Opočno

Přípravný porost s dominancí jeřábu vzniklý přirozenou obnovou; foto archiv VÚLHM